

Projekt

z dnia 11 grudnia 2023 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR/23
RADY GMINY DOBRZYŃIEWO DUŻE**

z dnia 11 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji w latach 2021-2023 Gminnego Programu Opieki nad
Zabytkami Gminy Dobrzyńewo Duże na lata 2021-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688), w związku z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840, 951, 1688), Rada Gminy Dobrzyńewo Duże uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie z realizacji w latach 2021-2023 Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyńewo Duże na lata 2021-2024 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dobrzyńewo Duże.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sprawdzono pod względem
formalno- prawnym
Radca prawny

Hanna Nikliuk

Z up. WÓJTA GMINY

mgr inż. Krzysztof Bagiński
SEKRETARZ GMINY

Z up. WÓJTA GMINY

Magdalena Bernatowicz
PRACOWNIK REFERATU
Planowania Przyszłości Nieruchomości
i Ochrony Środowiska

WÓJTA GMINY

mgr Wojciech Cybulski

proszę o opinię
kam. ds. Społecznych

WÓJTA GMINY

mgr Wojciech Cybulski

Autor projektu: Monika Gajewska

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NA
ZABYTKAMI GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE NA LATA 2021 -2024
za lata 2021 - 2023**

1. Wstęp

Zgodnie z art. 87 ust.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn. zm.), wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami. W związku z powyższym Rada Gminy Dobrzyniewo Duże w dniu 20 kwietnia 2021 r. podjęła uchwałę Nr XXXII/269/21 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024 – dalej GPOnZ. Realizacja programu weszła w życie z dniem podjęcia i została ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego w dniu 26 kwietnia 2021 r., poz. 1735.

GPOnZ stanowi element polityki samorządowej, pozwala na podejmowanie zaplanowanych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kultury. Jako materiał bazowy może być wykorzystywany przez środowiska badawcze i naukowe, właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych oraz osoby zainteresowane kulturą i dziedzictwem kultury. Opracowanie służy rozwojowi gminy przez dążenie do poprawy stanu zachowania zabytków, eksponowania walorów krajobrazu kulturowego, wykorzystania zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. W GPOnZ wskazano działania skierowane na poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Dokument uwzględnia uwarunkowania prawne, zewnętrzne oraz wewnętrzne w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego. Wskazane w nim kierunki działania tzw. priorytety szczegółowo opisują zakres oraz cel danego zamierzenia. Głównymi kierunkami powyższych celów jest ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego gminy, będącego elementem rozwoju gospodarczo-społecznego oraz promocja dziedzictwa kulturowego i edukacja służąca budowaniu tożsamości kulturowej mieszkańców Gminy Dobrzyniewo Duże. Realizacja zadań zawartych w GPOnZ poprawi w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, wzmocni lokalne wartości oraz wspólne korzenie.

Niniejsze sprawozdanie obejmuje realizację zadań dla wyznaczonych kierunków działań, zawartych w GPOnZ w okresie od maja 2021 r. do kwietnia 2023 r.

2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840, z późn. zm.), wójt zobowiązany jest do sporządza-

nia co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami i przedstawiania go Radzie Gminy. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji programu, która powinna uwzględniać: wykonanie zadań, które zostały przyjęte do realizacji w czteroletnim okresie obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania. Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programach w kontekście zmieniających się uwarunkowań prawnych, ekonomicznych i społecznych. Pomoże ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno-finansowe i w efekcie sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

3. Cele założone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024

W wyniku analizy stanu dziedzictwa kulturowego w gminie Dobrzyniewo Duże został sformułowany priorytet GPOnZ: *„Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w gminie Dobrzyniewo Duże w celu zwiększenia potencjału kulturowego i turystycznego gminy”*. Ponadto GPOnZ zakłada realizację 6 szczegółowych celów wraz z podziałem na kierunki działań i działania. Do celów szczegółowych należą:

Cel 1: Ochrona dziedzictwa materialnego i niematerialnego gminy oraz opieka nad nimi;

Cel 2: Kształtowanie tożsamości regionalnej;

Cel 3: Budowanie społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego gminy;

Cel 4: Efektywne zarządzanie zasobami dziedzictwa kulturowego dla funkcji edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych;

Cel 5: Edukacja w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy;

Cel 6: Promocja dziedzictwa kulturowego gminy.

4. Realizacja celów i działań wynikających z Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024

Zebrane dane i informacje usystematyzowano i ułożono według kolejności celów szczegółowych, kierunków działań i działania zapisanych w GPOnZ. Przedstawiono tylko zrealizowane działania.

CEL 1: OCHRONA DZIEDZICTWA MATERIALNEGO I NIEMATERIALNEGO GMINY ORAZ OPIEKA NAD NIMI

Kierunek działań 1. Ochrona nieruchomego dziedzictwa materialnego

1. Działanie: Czytelne oznakowanie zabytków wpisanych od rejestru zabytków województwa podlaskiego

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże znak „Zabytek chroniony prawem” posiadają następujące zabytki:

- kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP wraz z terenem ograniczonym ogrodzeniem kościoła (nr w księdze rejestru zabytków A-368);
- cerkiew prawosławna cmentarna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. wraz otaczającym terenem cmentarza ograniczonego płotem żelaznym (nr w księdze rejestru zabytków A-70).

Kierunek działań 4. Dokumentacja i popularyzacja zasobów dziedzictwa kulturowego

1. Działanie: Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego gminy

Na przełomie marca-października 2022 r. przeprowadzono skanowanie zdjęć z prywatnego archiwum pana Bogusława Antoniuka, które posłużyły do odwzorowania projektów tradycyjnych, wiejskich strojów użytych jako kostiumy do przedstawienia „Królowa pól” dokumentującego obrzęd chodzenia z królową.

2. Działanie: Dokumentowanie występów zespołów folklorystycznych

W okresie sprawozdawczym udokumentowano następujące występy:

- spektakl „Len” w świetlicy w Ogrubnikach – marzec 2022;
- spektakl „Len” w Wiejskim Domu Kultury w Nowym Aleksandrowie – marzec 2022;
- spektakl „Len” w Domu Kultury w Łapach – marzec 2022;
- spektakl „Len” podczas spotkania byłych i obecnych członków zespołu - "Powróćmy jak za dawnych lat" – maj 2022;
- koncert podczas Ogólnopolskiego Festiwalu Kultury Ludowej „Jawor u źródeł kultury”, Tokarnia/Kielce – czerwiec 2022;
- koncert w Dobrzyniewie Kościelnym – lipiec 2022;
- koncert na Pikniku Rodzinnym w Dobrzyniewie Kościelnym – lipiec 2022;
- koncert podczas Dożynek Wojewódzkich i Podlaskiego Święta Chleba w Ciechanowcu – sierpień 2022;
- koncert podczas Dożynek Gminnych w Goniądzu – sierpień 2022;
- koncert podczas Dożynek Gminnych w Gnińcu – sierpień 2022;
- koncert podczas Dożynek Gminnych w Dąbrowie Białostockiej – sierpień 2022;
- spektakl „Len” w Domu Kultury w Pogorzałkach – październik 2022.

Kierunek działań 5. Pielęgnacja tradycji i lokalnego folkloru

1. Działanie: Dokumentowanie w postaci zbierania relacji, wspieranie i upowszechnianie „ginących zawodów”

Warsztaty bibułkarstwa – prowadzone były z wykorzystaniem tradycyjnej techniki wykonywania kwiatów z bibuły z uwzględnieniem roślin i realizacji florystycznych stosowanych przy zdobieniach kapliczek i krzyży przydrożnych związanych z kultem maryjnym – nabożeństwa majowe. Na bazie spotkań rodzinnych mieszkańców gminy wykonano kwiaty występujące lokalnie na polach, miedzach oraz w przedogródkach wiejskich na przełomie wiosny i lata, a jednocześnie przybliżono wiedzę na ich temat. Odtwarzanie roślin w technice bibułkarskiej pozwoliło zgłębić techniki tworzenia tradycyjnego rękodziela ludowego jednocześnie utrwalając obraz nadnarwiańskiej przyrody. Grupy, do których skierowany był warsztat prowadzony przez lokalną artystkę, składały się z seniorów pamiętających techniki tworzenia prac z bibuły oraz znających rośliny występujące na terenie gminy oraz do rodzin mieszkających na terenie gminy – tych nowoosiedlonych, jak i mieszkających od pokoleń.

Warsztaty zabawkarstwa – prowadzone były przez lokalnego twórcę ludowego Henryka Zubryckiego, który przybliżył zagadnienie zabawkarstwa ludowego. Warsztaty były także okazją do stworzenia nowej zabawki, która bezpośrednio nawiązuje do tradycji obchodzenia pól z królową. Działaniem warsztatu było zaproponowanie tradycyjnego gadżetu promującego przedsięwzięcie sceniczne, nawiązującego do postaci królowy, a jednocześnie pozwalającego dotrzeć do młodszych odbiorców. Uczestnicy warsztatów pod okiem pana Henryka wykonali prototypy, modele oraz różne wersje kolorystyczne zabawek, które następnie w drodze konkursu zostały wytypowane do dalszej realizacji.

2. Działanie: Promocja i wspieranie twórczości ludowej, zarówno materialnej jak i niematerialnej

Działanie realizowane było poprzez wielopłaszczyznową działalność ZF *Narwianie* dzięki przedstawieniu „Len” – opowieści o wartości pracy i miłości, które zostają wpisane w piękne tradycje ludowe. Za powyższą prezentację na 38. Ogólnopolskim Sejmiku Teatrów Wsi Polskiej w Tarnogrodzie *Narwianie* zostali uhonorowani nagrodą Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu. Spektakl zagościł także na deskach Teatru Polskiego w Warszawie podczas VIII Festiwalu Teatrów Wiejskich ZWYKI. W roku 2022 r. rozpoczęła funkcjonowanie grupa dziecięco-młodzieżowa *Mali Narwianie*, która wraz z zespołem *Narwianie* tworzy trzon kolejnego widowiska obrzędowego „Królowa pól” realizowanego w ramach Programu EtnoPolska 2022. W tymże samym roku zespół został laureatem konkursu „Jawor u źródeł kultury” organizowanego przez Polskie Radio Białystok, którego kluczowym celem była promocja kultury ludowej oraz uhonorowanie twórców, artystów i wykonawców, którzy budują tożsamość regionu i pielęgnują tradycje. Dzięki zwycięstwu w konkursie ZF *Narwianie* miał zaszczyt reprezentować województwo podlaskie na Ogólnopolskim Festiwalu Kultury Ludowej "Jawor - u źródeł kultury" zarówno podczas korowodu przez starówkę kielecką, jak i koncertu finalistów w Parku Etnograficznym w Tokarni. Zespół reprezentował podlaski folklor także na Dożynkach Wojewódzkich i XX Podlaskim Święcie Chleba w Muzeum Rolnictwa im. Księdza Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu – zdobył ponadto wyróżnienie w konkursie na: "Najładniejszy Wieniec Dożynkowy Województwa Podlaskiego 2022" w kategorii: tradycyjny wieniec dożynkowy.

Gminne Centrum Kultury na stałe współpracuje z Kołami Gospodyń Wiejskich z terenu gminy. Głównym celem tej współpracy w okresie sprawozdawczym było przekazywanie tradycji żywieniowych oraz obyczajów z nimi związanych. Członkinie kół gospodyń wiejskich są także ambasadorkami folkloru, miejscowej tradycji, kultury i kuchni. Ponadto prezentują lokalny folklor, np. szyjąc tradycyjne stroje, śpiewając ludowe pieśni lub poprzez zajmowanie się rękodziełem. Nierzadko więc podtrzymują lokalne tradycje i przypominają o nich młodszemu pokoleniu.

W 2021 roku opracowany został wstępny zarys publikacji „Dziedzictwo kulinarne Gminy Dobrzyniewo”. Głównym celem publikacji, której proces wydawniczy jest kontynuowany, było zwrócenie uwagi naszej społeczności na tematykę dziedzictwa kulinarnego oraz aktywizacja wszystkich pokoleń: od seniorów, których działaniem było przypomnienie sobie dawnych przepisów i dań, po pokolenie średnie, aby motywowało swoich rodziców do poszukiwań w zakamarkach swojej pamięci, i wreszcie do dzieci oraz młodzieży, by zainteresować je tradycyjnymi potrawami. Publikacja ta ma zwrócić uwagę najmłodszych pokoleń na bogactwo własnego dziedzictwa kulinarnego i wyeksponować jego wartość jako ważnego elementu naszej kultury i tożsamości. Publikacja będzie się składała z kilku części. Pierwsza z nich to wprowadzenie w tematykę kulinarną czyli pokazanie procesu przemian kulinarnego dziedzictwa, jaki ma miejsce w gminie Dobrzyniewo Duże. W 2021 roku poczyniono następujące prace nad przygotowaniem przedmiotowej publikacji:

- opracowanie koncepcji zawartości albumu Dziedzictwo kulinarne gminy Dobrzyniewo Duże;
- przygotowanie ankiet dla mieszkańców dotyczących wiedzy na temat żywieniowej tradycji rodzinnej i pochodzenia produktów;
- przeprowadzenie badań terenowych – wywiadów z mieszkańcami gminy Dobrzyniewo Duże;
- opracowanie części tekstowej albumu na temat dziedzictwa kulinarnego Gminy Dobrzyniewo Duże.

3. Działanie: Dalsze wspieranie wydawania kwartalnika „Głos Dobrzyniewa”

W przedmiotowym wydawnictwie podejmowane były najczęściej tematy związane z kulturą lokalną i regionu, znaczącymi rocznicami i prezentacją mieszkańców gminy zasłużonych dla kultury. Na łamach kwartalnika zamieszczano również zapowiedzi wydarzeń kulturalnych oraz relacje z przeprowadzonych inicjatyw.

CEL 2: KSZTAŁTOWANIE TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ

Kierunek działań 2. Kształtowanie tożsamości regionalnej w oparciu o wydarzenia historyczne, tradycje

1. Działanie: Inicjowanie, organizowanie, wspieranie konkursów i wystaw dotyczących dziedzictwa i tradycji związanych z historią terenów dzisiejszej gminy

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące konkursy:

Nazwa konkursu	Przedmiot	Cel
„Konkurs wielkanocny”	Wykonanie następujących potraw wielkanocnych: pasztet, żurek, babka wielkanocna oraz wykonanie stroika wielkanocnego. Liczyła się inwencja twórcza, pomysłowość, pracowitość, estetyka i smak	Poznanie i kultywowanie lokalnych tradycji, kształcenie sprawności manualnej, wzbogacanie i rozszerzanie doświadczeń w zakresie warsztatu plastycznego, pobudzanie wyobraźni oraz aktywizacja mieszkańców regionu.
„Konkurs na wykonanie zdobienia drewnianej lalki”	Wykonanie projektu zdobienia zabawki drewnianej nawiązującej do obrzędu „Królowa pól” w ramach zadania pod nazwą „Królowa pól” – historia obrzędem pisana dofinansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska. Edycja 2022”	<ul style="list-style-type: none"> – Wylonienie najlepszego projektu zdobienia zabawki drewnianej, który następnie został wdrożony do produkcji i powszechnego wykorzystania przez Gminne Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym. – Promocja dziedzictwa kulturowego gminy Dobrzyniewo Duże. – Kultywowanie najbardziej wartościowych oraz nadal żywych tradycji regionalnych oraz popularyzacja kultury ludowej. – Budowa tożsamości kulturowej w oparciu o ciągłość tradycji przekazywanej z pokolenia twórców na dzieci i młodzież.
„Konkurs na najpiękniejszy wieniec dożynkowy”	Wykonanie wieńca dożynkowego, który formą i użytym materiałem nawiązuje do dawnych wieńców dożynkowych występujących na terenie Podlasia lub będzie posiadał formę współczesną nawiązującą do tradycji narodowych, religijnych lub patriotycznych.	<ul style="list-style-type: none"> – Wylonienie najpiękniejszych wieńców dożynkowych, które formą i użytym materiałem nawiązywały do dawnych wieńców dożynkowych lub posiadały formę współczesną nawiązującą do tradycji narodowych, religijnych lub patriotycznych. – Promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy Dobrzyniewo Duże. – Kultywowanie najbardziej wartościowych oraz nadal żywych tradycji regionalnych oraz popularyzacja kultury ludowej. – Budowa tożsamości kulturowej w oparciu o ciągłość tradycji przekazywanej z pokolenia twórców na dzieci i młodzież.
„Konkurs Świąteczna kartka z Dobrzyniewa”	Stworzenie kartki okolicznościowej wyrażającej nastrój Świąt Bożego Narodzenia z odwołaniem do tradycyjnych, świątecznych elementów podlaskich. Działaniem uczestników było przedstawienie autorskiej wizji plastycznej, obrazującej tradycje ludowe i (lub) chrześcijańskie, związane z czasem Adwentu oraz Świąt Bożego Narodzenia. Inspiracją kartki bożonarodzeniowej mogły być: wycinanki podlaskie, stroje ludowe, wyroby rękodzieła artystycznego oraz obrzędy.	<ul style="list-style-type: none"> – Rozbudzenie zainteresowania przemijającym zwyczajem obdarowywania się życzeniami na pocztówkach świątecznych. – Propagowanie więzi rodzinnych przez kultywowanie tradycji Adwentu i Bożego Narodzenia w formie przekazu międzypokoleniowego. – Kształtowanie zamiłowania do lokalnej tożsamości kulturowej. – Przybliżenie bogatej tradycji, zwyczajów i obrzędów ludowych charakterystycznych dla okresu bożonarodzeniowego. – Rozwijanie wyobraźni oraz inspiracja do aktywności twórczej. – Rozwijanie wrażliwości estetycznej. – Konfrontacja dokonań twórczych.

Kierunek działań 2. Wykorzystanie pamięci historycznej do integracji społeczności lokalnej i popularyzacji dziedzictwa kulturowego

1. Działanie: Pomoc w organizowaniu inscenizacji ważnych wydarzeń historycznych: tradycje Powstania Styczniowego 1863 r.; pacyfikacji wsi Jaworówka

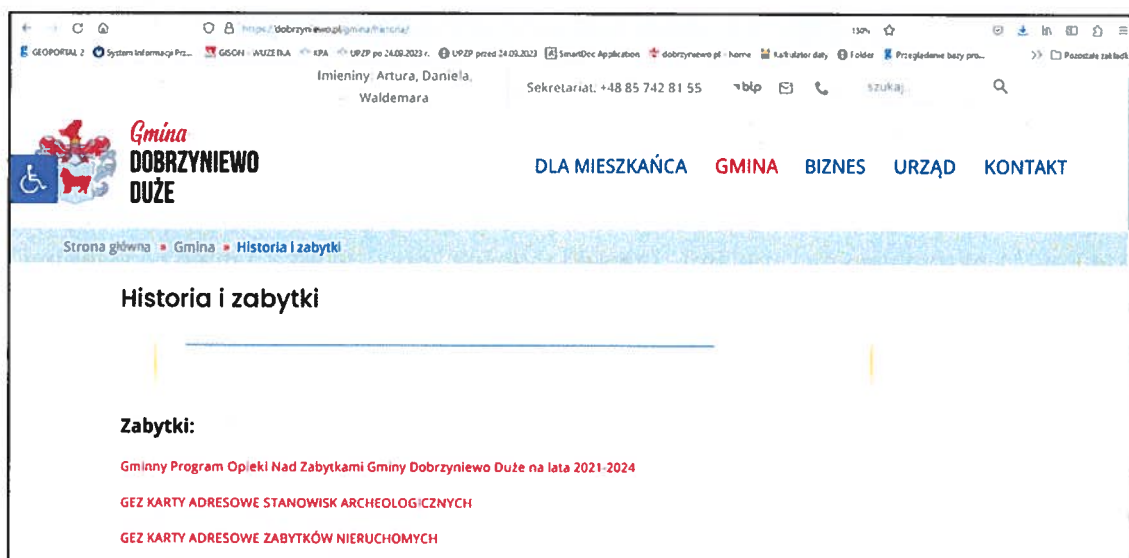
Co roku organizowana jest uroczystość upamiętniająca wydarzenia w Jaworówce i Pogorzałkach, które są wyrazem najwyższego hołdu ofierze i poświęceniu uczestników tamtych zdarzeń. Mieszkańcy powyższych miejscowości, władze gminy, historycy oraz lokalni patrioci od lat starają się propagować wiedzę o dziejach tej miejscowości i jej mieszkańców. Tradycja pamięci o tym heroicznym i tragicznym zarazem momencie w historii naszej lokalnej społeczności jest obowiązkiem wobec Narodu i Ojczyzny. Doroczne uroczystości upamiętniające pacyfikację wsi Jaworówka oraz wywózkę na Sybir mieszkańców Pogorzałki stanowią solidny fundament wiedzy o przeszłości naszej gminy dla kolejnych pokoleń.

CEL 3: BUDOWANIE SPOŁECZNEJ AKCEPTACJI DLA OCHRONY ZASOBÓW DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY

Kierunek działań 1. Dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy

1. Działanie: Opublikowanie na stronie internetowej Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

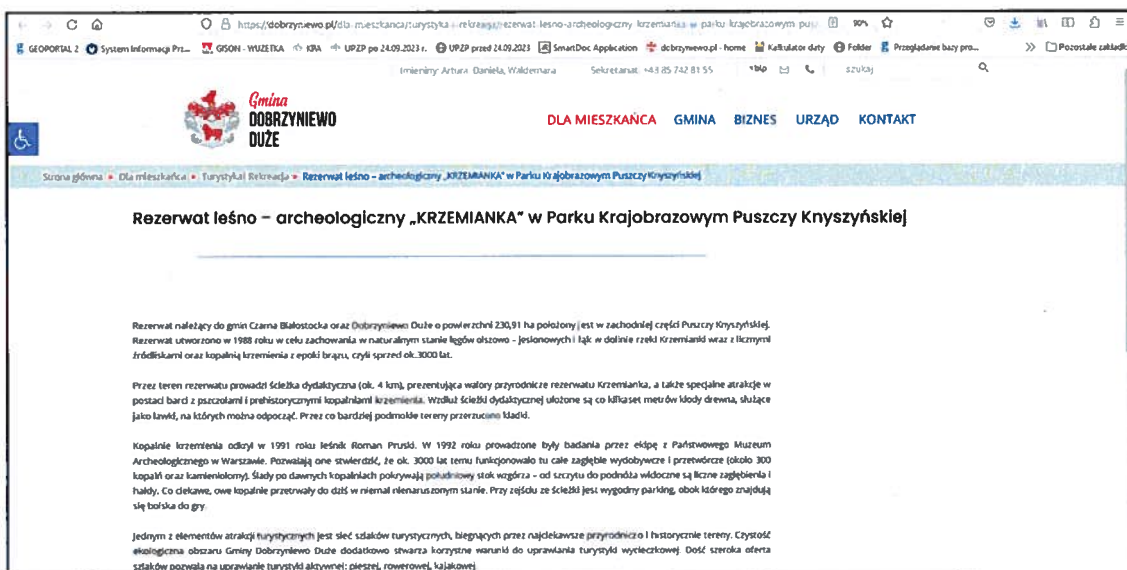
Na stronie internetowej Gminy Dobrzyniewo Duże www.dobrzyniewo.pl w zakładce „*Historia i zabytki*” znajdują się opublikowany Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2024.

Źródło: www.dobrzyniewo.pl

2. Działanie: Zamieszczenie na stronach internetowych Urzędu Gminy informacji na temat kopalń krzemienia z okresu epoki brązu

Na stronie internetowej Gminy Dobrzyniewo Duże www.dobrzyniewo.pl w zakładce „*Turystyka i rekreacja*” znajdują się informacje na temat kopalń krzemienia z okresu epoki brązu - Rezerwat leśno-archeologiczny „Krzemianka”.

Źródło: www.dobrzyniewo.pl

Kierunek działań 3. Zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz kultury

1. Działanie: Wspieranie i promowanie działalności artystycznej, w tym amatorskiej, m. in. poprzez konkursy i wystawy.

W miarę dostępnych środków finansowych Gminne Centrum Kultury wspierało inicjatywy oddolne mieszkańców umożliwiając im działania na rzecz lokalnej społeczności. Zespół teatralny „ŁAWECZKA” powstał w wyniku chęci kontynuacji pasji artystycznych części aktorów, którzy wzięli udział w realizacji filmowego etnomusicalu „Od Kupałnocki do wesela”. Od początku istnienia grupa skupiała osoby dorosłe z gminy Dobrzyniewo Duże, zajmujące się różnymi zawodami, a pragnącymi realizować zainteresowania sceniczne w ramach komediowej formy. Na przestrzeni 2022 roku ten amatorski teatr występował z następującymi sztukami „Igraszki miłosne” oraz „Sztuka o mało co teatralna”. Podczas IX Edycji DECHA – Ogólnopolskiego Festiwalu Teatrów Amatorskich w Bielsku Podlaskim grupa teatralna zdobyła nagrodę za najlepszą scenografię oraz dla najlepszej aktorki epizodycznej, w osobie pani Ewy Dybackiej.

Dzięki stworzeniu bazy zasobów ludzkich – twórców ludowych, rzemieślników, artystów i pasjonatów GCK może tworzyć ofertę, ale też z myślą o niej rozwijać bazę do pracy i zachowania dziedzictwa kulturowego. Służyć temu mają przede wszystkim takie inicjatywy jak spektakl LEN, Dożynki gminne, pikniki i festyny rodzinne, które dają szansę na pokazanie lokalnych twórców, promowanie talentów, ale także włączenie w znacznie większym zakresie mieszkańców do organizacji wydarzeń. Ważnym ogniwem w promocji lokalnej kultury są zespoły ludowe działające przy GCK. Zespół folklorystyczny Narwianie, który istnieje i propaguje tradycje ludowe już 68 lat, intensywnie prowadził działalność w roku 2022 – udział w ogólnopolskim konkursie „Jawor u źródeł kultury” 2022 organizowanym przez Polskie Radio Białystok i Podlaski Instytut Kultury i zdobycie pierwszej nagrody, XX Podlaskim Święcie Chleba w MUZEUM ROLNICTWA IM. KSIĘDZA KRZYSZTOFA KLUKA W CIECHANOWCU, XXIII Łąpskim Tygodniu

Teatralnym, w kolejnej edycji przedsięwzięcia Polskiego Radia Białystok: Dzień Podlaskiej Muzyki – wymieniając tylko kilka.

Zorganizowano warsztaty zabawkarstwa prowadzone przez lokalnego twórcę ludowego Henryka Zubryckiego, który przybliżył zagadnienie zabawkarstwa ludowego oraz bibułkarstwa – na bazie spotkań rodzinnych wykonano kwiaty występujące lokalnie na polach, miedzach oraz w przedogródkach wiejskich na przełomie wiosny i lata, a jednocześnie przybliżono wiedzę na ich temat. Grupy składały się z seniorów pamiętających techniki tworzenia prac z bibuły oraz znających rośliny występujące na terenie gminy oraz rodzin mieszkających na terenie gminy – tych nowoosiedlonych, jak i mieszkających od pokoleń.

Zorganizowano konkurs na kartkę bożonarodzeniową z odwołaniem się do tradycyjnych, świątecznych elementów podlaskich, którego celem było m.in.: propagowanie więzi rodzinnych przez kultywowanie tradycji Adwentu i Bożego Narodzenia w formie przekazu międzypokoleniowego oraz przybliżenie bogatej tradycji, zwyczajów i obrzędów ludowych charakterystycznych dla okresu bożonarodzeniowego.

Dzięki działaniom na polu promocji lokalnej kultury wzrosła wiedza mieszkańców gminy i regionu na temat najbliższej okolicy, jej walorów przyrodniczych, tradycji i zwyczajów, lokalnych pasjonatów, rękodzielników i rzemieślników, którzy dotychczas żyli anonimowo w domowym zaciszu.

CEL 4: EFEKTYWNE ZARZĄDZANIE ZASOBAMI DZIEDZICTWA KULTURO- WEGO DLA FUNKCJI EDUKACYJNYCH, KULTURALNYCH I TURYSTYCZ- NYCH

Kierunek działania 1. Wspieranie właścicieli posiadających obiekty zabytkowe

1. Działanie: Poinformowanie właścicieli obiektów zabytkowych w pozyskiwaniu nowych źródeł finansowania prac remontowych i konserwatorskich

W okresie sprawozdawczym na bieżąco informowano właścicieli obiektów zabytkowych o możliwości pozyskania nowych źródeł finansowania prac remontowych i konserwatorskich.

CEL 5: EDUKACJA W ZAKRESIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY

Kierunek zadań 1. Poszerzanie wiedzy o materialnym dziedzictwie kulturowym i idei jego ochrony przy użyciu nowoczesnych technologii, mediów oraz różnorodnych form edukacji społecznej

1. Działanie: Organizowanie, pomoc w organizowaniu wystaw tematycznych w szkołach i placówkach bibliotecznych

W Szkole Podstawowej w Obrubnikach odbyły się następujące działania:

- realizacja projektu grantowego "PoznajMy się!" gdzie m.in. uczestnicy grupy projektowej spotkali się z panią Anną Konopko, specjalistką od przydrożnych krzyży w gminie Dobrzyniewo Duże i autorką albumu "Krzyże przydrożne" – styczeń-maj 2021 r.
- konkurs plastyczny "Moje miejsce na ziemi" mający na celu przedstawienie pięknych miejsc w Gminie Dobrzyniewo Duże m. in. zabytków – listopad 2021 r.
- historyczny projekt uczniowski "Gmina Dobrzyniewo Duże" – maj 2022 r.
- realizacja projektu grantowego "English Teaching Activities", podczas którego uczniowie przygotowują folder dla turystów zachęcający do odwiedzenia Gminy Dobrzyniewo Duże w języku angielskim. (działanie w trakcie realizacji) – wrzesień 2022 r. - czerwiec 2023 r.

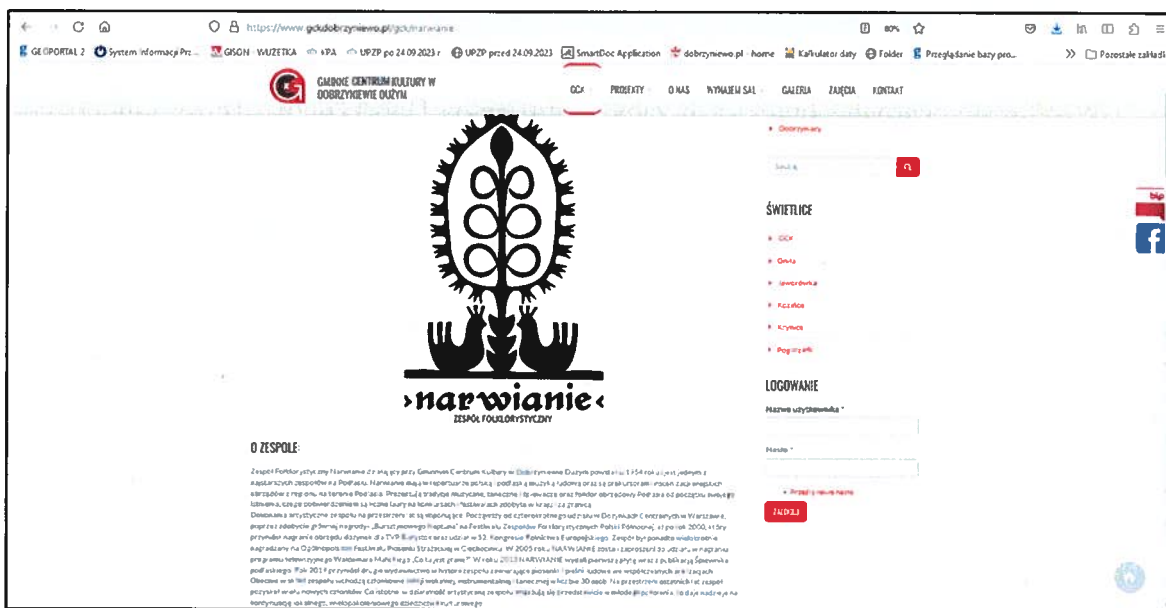
W grudniu 2022 uczniowie Szkoły Podstawowej w Pogorzalkach wzięli udział w projekcie "Poznajemy zabytki Gminy Dobrzyniewo Duże". W ramach zajęć zapoznali się z historią swoich miejscowości, dowiedzieli się, jakie zabytki znajdują się na terenie gminy i które z nich są najbardziej wartościowymi świadkami historii regionu. Korzystając z różnych źródeł odszukiwali informacje na ich temat, fotografowali, stworzyli prace plastyczne. Tematem prac był jeden z najcenniejszych zabytków w naszej gminie - przykościelna kapliczka przydrożna w Pogorzalkach, którą młodszy uczniowie postanowili z kolei zrekonstruować za pomocą klocków LEGO. W ramach podsumowania tych działań, uczniowie stworzyli prezentację interaktywną, zawierającą najistotniejsze informacje o najcenniejszych historycznie obiektach w gminie, zaś w aplikacji Goosechase powstała gra "Zabytki Gminy Dobrzyniewo Duże", zawierająca specjalne misje do wykonania.

Ponadto w Zespole Szkolno-Przedszkolny w Dobrzyniewo Dużym w pierwszym semestrze roku szkolnego 2022/2023 uczniowie klas I-III brali udział w projekcie edukacyjnym „Poznajemy zabytki Gminy Dobrzyniewo Duże. W czasie zajęć rozwijających, zajęć plastycznych integracyjnych oraz rodzinnych wycieczek dzieci pogłębiały wiedzę na temat Gminy Dobrzyniewo Duże, poznawały niepowtarzalne miejsca, budynki, które mają ciekawą historię i architekturę, a także rozwijały talenty plastyczne i fotograficzne. Uczniowie klas III przygotowały prezentacje multimedialne przedstawiające opis zabytków wraz ze zdjęciem. W połowie grudnia 2022 r. została przygotowana wystawa, na której uczniowie zaprezentowali swoje prace plastyczne i fotograficzne. W styczniu 2023 r. nastąpiło uroczyste podsumowanie projektu oraz rozstrzygnięcie konkursu.

Kierunek zadań 2. Popularyzacja akcji edukacyjnych na rzecz niematerialnego dziedzictwa kulturowego do wzmacniania społecznej świadomości

1. Działanie: Szeroka prezentacja zespołów folklorystycznych, dalsze publikowanie treści pieśni itp. na stronach internetowych gminy

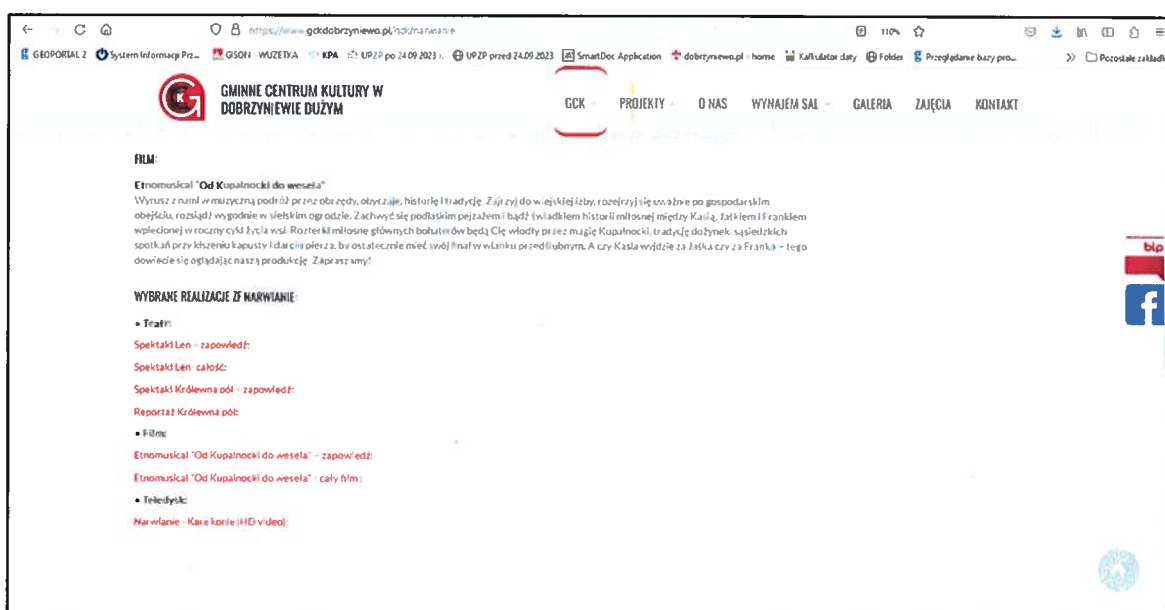
Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże działa jeden zespół folklorystyczny ZF Narwianie. Na stronie internetowej Gminnego Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym: www.gckdobrzyniewo.pl w zakładce „Narwianie” znajdują się informacje na temat tego zespołu.

Źródło: www.gckdobrzyniewo.pl

Ponadto w 2022 r. swoją działalność rozpoczął dziecięcy zespół folklorystyczny „Mali Narwianie”. Zawiązanie nowego dziecięco-młodzieżowego zespołu, spadkobierców do-robku ZF Narwianie, pozwoliło bezpośrednio zaangażować się nowemu pokoleniu w kontynuowanie i tworzenie tradycji, a przez to w przekazywanie jej rówieśnikom, rodzicom i pośrednio mieszkańcom gminy. Głównym celem funkcjonowania zespołu jest włączanie w działalność kulturalną nowych i młodych mieszkańców – co pomoże w budowaniu więzi z miejscem zamieszkania, poznaniu historii i tradycji nowej małej ojczyzny, przez co będą kontynuatorami pięknych wielopokoleniowych tradycji.

Dodatkowo na stronie internetowej Gminnego Centrum Kultury w Dobrzyniewie Dużym: www.gckdobrzyniewo.pl w zakładce „Narwianie” zaprezentowane są wybrane realizacje ZF Narwianie, które po kliknięciu w link można obejrzeć.

Źródło: www.gckdobrzyniewo.pl

5. Podsumowanie

W zakresie ochrony i opieki nad zabytkami Gmina Dobrzyniewo Duże współpracowała z placówkami oświatowymi, kulturalnymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami i kościołami, promując wartości materialne oraz niematerialne dziedzictwa kulturowego całej gminy. Zadania wspierane były również przez projekty edukacyjne i promocyjno-turystyczne mające na celu wzrost świadomości kulturalnej oraz rozbudzenie zainteresowania zabytkami wśród mieszkańców. Gmina Dobrzyniewo Duże w okresie od maja 2021 r. do kwietnia 2023 r. realizowała założenia GPOnZ wykorzystując do tego celu pełen wachlarz możliwości formalno-prawnych, finansowych i merytorycznych. Przedstawione w niniejszym sprawozdaniu działania pokazują, że Gmina Dobrzyniewo Duże aktywnie realizuje zadania z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami oraz promowania dziedzictwa kulturowego regionu.

Ponadto Gmina Dobrzyniewo Duże wspierała remonty i konserwacje najbardziej wartościowych i zagrożonych obiektów zabytkowych Gminy Dobrzyniewo Duże. Udzielane dotacje współfinansujące część kosztów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku, miały działanie stymulujące i uzupełniające nakłady ponoszone przez właścicieli zabytków. Z budżetu Gminy Dobrzyniewo Duże w okresie sprawozdawczym udzielono dotacje na następujące prace:

Rok	Zakres prac	Beneficjent	Całkowity koszt pracy [zł]	Wnioskowana kwota dotacji z budżetu Gminy [zł]	Uzyskana dotacja z budżetu Gminy [zł]
2021	Remont zabytkowej kaplicy z murem	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Miłosierdzia Bożego w Pogorzalkach	110 500,00	20 000,00	20 000,00
2021	Opracowanie dokumentacji budowlanej w zakresie prac remontowo-konserwatorskich cerkwi pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Fastach	Parafia Prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Fastach	12 300,00	6 300,00	6 000,00
2022	Remont wieży kościoła parafialnego	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Zwiastowania NMP w Dobrzyniewie Kościelnym	214 752,81	40 000,00	35 000,00
2022	Malowanie wewnętrznych ścian nawy głównej, przedścionka, chóru i dzwonnicy w cerkwi pw. Podwyższenia Krzyża Św. w Fastach	Parafia Prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Fastach	165 201,92	20 000,00	5 000,00
2022	Wymiana szalówki i remont kopuły w drewnianej cerkwi prawosławnej pw. Św. Archanioła Michała w Fastach	Parafia Prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Fastach	110 077,01	20 000,00	20 000,00

Podsumowując należy stwierdzić, że cele szczegółowe były realizowane wszechstronnie przez różnorodne i komplementarne działania, które w całości prowadziły do osiągnięcia założonego celu. Zadania te obejmowały zarówno działania bezpośrednio wpływające na poprawę stanu zachowania zabytków, jak i projekty, upowszechniające i promujące lokalne dziedzictwo kulturowe oraz zwiększające świadomość społeczną w zakresie potrzeby jego zachowania.

UZASADNIENIE

Gmina, zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688), w zakresie zadań własnych realizuje sprawy dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obowiązek sporządzenia sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami nakłada na Gminę art. 87 ust. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840, 951, 1688).

Sprawozdanie ma na celu analizę efektywności i określenie zasadności kierunków działań przyjętych w programie. Pomoże ono ocenić realizację działań oraz przyjęte rozwiązania formalno-finansowe, a w efekcie tego sformułować wnioski na potrzeby kolejnego programu oraz innych gminnych dokumentów strategicznych na następne lata.

Z up. WOLTA GMINY
mgr inż. *M. Gawrylczyk*
PODIMPŁATOR
ds. planowania przestrzennego

